

УДК 687.1.001.02:675.042

МЎЙНАЛИ КИЙИМЛАРДАН ТАЙЁРЛАНГАН МАҲСУЛОТЛАРНИНГ ТАСНИФИ ВА АССОРТИМЕНТИ

Холиқова Н.Ш.

Бухоро муҳандислик-технология институти

Пулатова С.У.

Бухоро муҳандислик-технология институти

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6981462>

Аннотация. Ушбу мақолада маҳаллий хомашё ҳисобланган қорақўл теридан тикилган кийимларнинг ассортиментини кенгайтириши, мўйнали кийимларнинг нархи тайёр маҳсулотнинг таннархидан юқори фойзга ташиқил этиши, мўйнали ярим тайёр маҳсулотлардан оқилона фойдаланиши, корхонада ишлатиладиган мўйнанинг умумий миқдорининг деярли 20 фойзини чиқиндилар ташиқил этиши каби масалалари кўриб чиқилган.

Калит сўзлар: Қорақўл, тери, ассортимент, лойиҳалаш, истеъмолчи, тикувчилар, технологлар, дизайнерлар, комбинация, ишлаб чиқариш, истемолчи, технология.

КЛАССИФИКАЦИЯ И АССОРТИМЕНТ ИЗДЕЛИЙ ИЗ МЕХОВОЙ ОДЕЖДЫ

Аннотация. В данной статье рассматриваются: расширение ассортимента одежды из каракуля, которая является местным сырьем, составление высокого процента дороговизны меха от себестоимости готового изделия, рациональное использование меховых полуфабрикатов, составлении 20 процентов межлекальных выпадов от общей площади меха, используемого на предприятии.

Ключевые слова: Каракуль, кожа, ассортимент, дизайн, потребитель, портные, технологи, дизайнеры. сочетание, производство, потребитель, технология.

CLASSIFICATION AND ASSORTMENT OF FUR PRODUCTS

Abstract. This article discusses: expanding the range of clothing from astrakhan, which is a local raw material, making a high percentage of the high cost of fur from the cost of the finished product, rational use of fur semi-finished products, making up 20 percent of inter-pattern attacks from the total area of fur used in the enterprise.

Keywords: Karakul, leather, assortment, design, consumer, tailors, technologists, designers. combination, production, consumer, technology.

КИРИШ

Аёлларнинг мўйнали кийимлари тизмалари, ранги, сифати, юмшоқлиги, кумушлиги, нақшлари бўйича мўйнали кийимлардан тайёрланган ярим тайёр маҳсулотлар учун стандартлар ва бошқа меъёрий-техник ҳужжатлар талабларига жавоб бериши керак.

Маҳсулотлар теридан ёки унинг қисмларидан, зичлиги, бўйи, юмшоқлиги, буришиши, порлаши, ранги, соч ранги билан бир хил бўлиши керак; киврилmiş терилар жингалак белгисига мос келиши керак.

Соч чизигининг ранги, зичлиги, баландлиги бу каби мўйна хомашёси учун хос бўлган тери соҳаларидаги хусусиятларнинг табиий ўзгаришига мос келиши керак.

Монохроматик теридан тайёрланган маҳсулотларнинг соч турмаги ранглари бир хил бўлиши керак.

Тешиқлар, бўшлиқлар, калли ямақлар, доминолар, аператифлар, шунингдек соч турмагининг аниқ фарқ қиладиган жойлари олиб ташланиши керак, қўшимчалар ва қўшимчалар соч турмаги сифати ва йўналишига мос равишда танланиши керак ва улар маҳсулотнинг умумий фониди ажралиб турмаслиги керак. Майдони 0,2 см 2 дан ошмайдиган тешиқ ва калли ямақларга рухсат берилади.

ТАДҚИҚОТ МАТЕРИАЛЛАРИ ВА МЕТОДОЛОГИЯСИ

Кувурли горгетслардан ташқари, аёллар мўйнали кийимлари ипак астарда, шарф ва мўйна астарда шарфлар тикилади.

Кепкалар - Булар елкаларига, орқа ва кўкракларига мос келадиган ва кийим устига кийиладиган енгсиз астарли патлар. Пелеринес мўйнали ярим тайёр маҳсулотнинг қимматбаҳо турларидан тайёрланади. Пелевин турли моделларда, узун ва қисқа, тор ва кенг моделларда ишлаб чиқарилади. Кепнинг пастки қисмига териларнинг думлари тикилади. Кепкалар иккита жавондан (ўнг ва чап) ва орқа томондан иборат. Пичоқ мато билан астар орасига пахта мато киритилади. Елканинг ён томонига канса, чап томонига эса ўралган ипакнинг илмоқчаси бириктирилган. Ярим тайёр маҳсулот турига қараб, ҳар бир терига терилар сони: эрмина - 80-100, устун - 20-26, марслар - 10-12, тулкилар - 4-5, майнлар - 15-20, юлғичлар - 6-10, арктик тулкилар - 3-4.

Кепкалар ишлаб чиқаришда мураккаб кесиш усуллари қўлланилади (ағдариш, бириктириш ва эритиш).

Ярим чинни бир оз қисқароқ ва торроқ пелерин. Ташқи кўринишида улар шол ёқасига ўхшайди. Ярим кийинишлар қиш палтосидаги ёқани алмаштириши ёки аёлнинг кийими ва костюмига безак бўлиб хизмат қилиши мумкин. Улар кумуш-қора тулки, табиий ва бўялган арктик тулки, норка, Уссури ракуни, сувор ва самур терисидан қилинган. Терилар тизма бўйлаб ва бачадоннинг ўртасида иккига бўлиниб, думгаза бўйлаб боғланади. Ярим шпонлар турли хил услубларда ишлаб чиқарилади. Тулки терисидан ясалган ярим шпоннинг майдони 17 дан 20 дм 2 гача, арктик тулкидан - 15 дан 18 дм 2 гача, Уссури рақундан - 19 дм 2 дан кам эмас.

Ўғирланган - узунлиги 2-2,5 м, кенлиги 30 дан 50 см гача бўлган мўйна ипи, ўғирлангани ташқи кўринишига кўра катта бурилувчи ёқага ўхшайди, аммо фарқли ўлароқ, унинг учлари чўзилган. Столлар самбил, серсув, норка, эрмин ва мол териларидан (бошсиз горгетедан фарқли ўлароқ) тайёрланади.

Горгетс - бош, панжалар ва дум билан бутун мўйна терилари. Улар найча билан олинган кесилмаган териларидан кувур шаклида ёки қорин бўйлаб йиртилиб териларидан ипак астар устига текис қилиб ясалади. Горгетс юмалоқ шаклга эга. Найчанинг ички томони юпқа поғонали қават бўлиши керак. Дарахтларнинг бошлари одатда қаттиқ, папиер-маше, тишлари ва кўзлари билан ясалган; қимматроқ дараларда бошлар юмшоқ, тишларсиз бўлиши мумкин. Горгеттес оддий, кумуш-қора, платина тулки, сиводушка тулки, оқ ва кўк тулки, сувор, норка ва самур терисидан тайёрланади.

Горгетс бош, дум ва тирноқли панжалари билан териларидан ясалган бўлиши керак. Шарфлар - 100-200 см узунликдаги ва 10-70 см кенликдаги ипак ёки мўйнали астар устидаги мўйна чизиқлар. Рўмоллар боши, панжалари, думлари ёки бўлмаган териларидан тайёрланиши мумкин.

Рўмолча - ипак қопламасида мураккаб қирқиш техникаси ёқалари. Улар тикувчисиз, кийим ёки палто устига кийилади. Маҳсулотларда терилар ташқи кўриниши,

нави, нуқсонлар гуруҳи, ранги, сояси, юмшоқлиги, соч чизиғининг баландлиги бўйича бир хил бўлиши керак.

Қўшимчалар ва қўшимчаларнинг соч турмаги маҳсулотнинг соч турмагига мос келиши керак. Қўшимчалар ва қўшимчалар ажралиб турмаслиги керак.

Шарфнинг мўйнали терисини бир-бирига боғлайдиган кўндаланг чоклар, шунингдек, пелерин ва ярим шпоннинг ўнг ва чап жавонларидаги тикувлар бир-бирига мос келиши керак.

ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ

Кепкалар, ярим пелеринлар, горгетс ва рўмолларнинг маҳкамлагичлари бўлиши мумкин. Мўйнали кийимлардан тайёр маҳсулотлар мўйнали маҳсулотлар (ташқи томондан сочлар) ва қўй-мўйнали маҳсулотлар (ташқи томондан чарм) га бўлинади. Мўйнали буюмлар ассортименти қуйидагича таснифланади.

Учрашув бўйича мўйнали маҳсулотлар олтита товар гуруҳига бўлинади: мўйнали кийим-кечаклар, тикувчилик кийимларининг мўйнали қисмлари, аёллар мўйнали кийимлари, мўйнали бош кийимлар, уй мўйнали кийим-кечак маҳсулотлари, мўйна галантереяси.

Жинси ва ёши бўйича улар эркаклар, аёллар, болаларга бўлинади. Болалар кийимлари қуйидаги гуруҳларга бўлинади: катта мактаб, бошланғич мактаб, мактабгача, болалар боғчаси.

Амалдаги ярим тайёр маҳсулот тури бўйича эркаклар учун мўйнали маҳсулотлар мўйнали қўй, ит, бузоқ, қоракўл мўйнаси, қуён, муҳр ва бошқалардан тайёрланади; аёллар учун улар барча турдаги ярим тайёр маҳсулотлардан (норка, арктик тулки, сабле ва бошқалар), болалар учун - қуён, қўй терисидан, мўйнадан, мол, мушук ва бошқалардан фойдаланадилар;

Ярим тайёр маҳсулотни тугатиш табиий мўйна (бўялган бўлмаган), бўялган қирқилган, эпилатсияланган (қўриқчи ва ҳидоят сочларининг учлари олиб ташланади), тозаланган (сочлар порлаши, ипак бўлиши учун мўйнали қўй терисига махсус ишлов бериш) ва бошқаларни ажратиш. *перч* (сочлар ва терилар битта ранга бўялган), *зарарли* (фақат сочлар рангланади), *миниш* (соч чизиғининг юқори қатлами рангли), *ҳаво билан ишланган* (терилар юзасида мўйнанинг қимматли турларини тақлид қилишда оҳанглар, ярим тонларнинг силлиқ ўтишлари мавжуд), *шаблон* (соч чизиғида леопард, зебра терисини тақлид қиладиган бир ёки кўп рангли нақшлар мавжуд), *захира* (сочларнинг асосий қисми қуюқ тонларда бўялган, сочларнинг учлари эса оқ бўлиб қолади).

Услуб бўйича. Кийим услуби силует билан ажралиб туради, биз индивидуал тафсилотларни кесиб ташлаймиз. *Силует* маҳсулотнинг рақамга риоя қилиш даражасини тавсифлайди. Кўпинча, текис, ярим қўшни, трапезоидал ишлатилади. *Кесилган* мўйнали кийимлар ёқанинг кесилиши (стенд, бурилиш, рўмол, шарф, лапел билан буриш ва ҳк), кесилган енглар (ўрнатилган, раглан, битта бўлак, бирлаштирилган), маҳкамлагич тури (маҳкамлагичсиз, битта какмалли, икки кўкракли, яширин) ва бошқалар.

МУҲОКАМА

Бош кийим услуби энг хилма-хил. Масалан:

Қопқоқли шапка - мўйнали кийим-бош кийими ва ён томони наушник билан. Мўйнали ёки бирлаштирилган бўлиши мумкин.

Боярка- мўйна бош кийим, кенг тасма ва кепкадан иборат. Бу мўйна бўлиши мумкин (классик - ҳар хил турдаги ярим тайёр маҳсулотлардан) ва бирлаштирилган.

Украин- бутун мўйна бўлинмаган шаклдаги бошча, трапетсия шаклида силуетнинг юқори қопқоғи тепага торайган.

"Гогол" -пастки баландлиги билан украиналик аёлдан фарқ қилади .

"Олимпия"- бутун мўйна шапка, кенг фон ва горизонтал визордан иборат бош кийим.

Спорт" - кепка, фон, кичкина қулоқлар ва висордан иборат тўлиқ мўйнали бош кийим.

Қопқоқ- узун бўйли аёл бош кийими.

Жорий - думалоқ ёки тўртбурчаклар шаклдаги аёл бош кийим.

Салла- қаттиқ думалоқ қалпоқчада 1, 2, 3, 4 спирал тўқиш ва енгиллиги бўлган аёл бош кийим.

Фез - тўнғиз билан юмшоқ бош кийим.

Ёқа услублари - текис, лапел, шол ва бошқалар билан текис.

Ҳажми мўйнали кийимлар уч ўлчовли хусусиятларга кўра тикувчилик кийимларининг катталиги каби аниқланади: бўй, кўкрак қафаси, аёллар учун кестириб, эркалар ва болалар учун бел. Шляпаларнинг катталиги пешонанинг ўртаси даражасида ва бошнинг орқа қисмининг энг қавариқ қисми бўйлаб сантиметрда бош атрофи узунлиги билан, ёқа катталиги эса тикув чизиғининг узунлиги билан белгиланади.

Маҳсулот турлари бўйича мўйнали кийимларга қуйидагилар киради.

Палто - енглари юқоридан пастга кесилган, аёллар учун узунлиги 112-120 см, эркалар учун 95-107 елкали кийимлар.

Қисқа палто - калта палто: аёллар учун - 80-100 см, эркалар учун - 88-98 см.

Кўйлаги- танаси ва сонларини қисман қоплаган, узунлиги 65-75 см бўлган, юқоридан пастгача кесилган, енгли, қатъий белгиланган шаклдаги аёлларнинг елкали кийимлари.

Блазер - танаси ва сонларини қисман қоплаган, узунлиги 85-97 см бўлган, юқоридан пастгача кесилган, енгли, қатъий белгиланган шаклдаги эркалар елкали кийимлари.

Плаш - мўйнанинг қимматбаҳо турларидан тикилган, катта ўралган полосали, енглари кенг, маҳкамлагичсиз аёллар палтоси.

Кўйлаги- енглари юқори, пастдан кесилган, қатъий белгиланган шаклга эга бўлмаган елкали кийимлар.

Елек - енгсиз қўлтиқ билан элкама-елка кийимлар.

ХУЛОСА

Болалар мўйнали кийимларининг ўзига хос ассортиментида палтолар, куртқалар, куртқалар киради.

Тикувчилик кийимларининг мўйнали қисмлари ёқалар, манжетлар (енгларнинг пастки қисмига тикилган тор чизиқлар), мўйнали кийимлар (пастки қисмга, ён томонларга, ташқи кийимнинг чўнтақларига тикилган тор чизиқлар), мўйнали астар (мато боши билан кийим учун ишлатилади), тикувчилик (маҳсулот тайёрлаш учун қисмлар тўплами).

Аёлларнинг мўйнали кийимларига алоқадор:

Кейп - елкаларига, орқасига, кўкрагига мос келадиган енгсиз эркин шаклдаги палтос кийимга нафис кўшимча сифатида ишлатилади. *Семипелерина* палтодан фарқли ўлароқ, у қисқа узунликка эга.

Горжет - боши, думи ва панжалари билан панжалари бўлган бутун тери. Ипак қопламасида ичак бўйлаб кесилган териларда найчали боас бўлиши мумкин - бутун вужудга келмаган теридан ва ясси боасдан.

Шарф - кенлиги 30 см гача, узунлиги 2-2,5 м гача бўлган тўртбурчаклар шаклидаги маҳсулот.

Ўғирланган- узунлиги 2-2,5 м ва кенлиги 30-70 см бўлган шарф.

Бирлашма- кўлни ҳимоя қилиш учун ҳалқа шаклидаги маҳсулот.

REFERENCES

1. Khalikova N.SH., Fatilloeva G.Z. , “Selection of the Optimal Design of Women’s Fur Outerwear” International Journal of Advanced Research in Science, Enjineering and Texnology. Vol. 7, Issue 1 , January 2020
2. Холиқова Н.Ш “Development of market trends of fur and fur products”. “Фан ва технология тараққиёти” Илмий-техникавий журнал №2/2021 2. 202-2076.
3. Холиқова Н.Ш “Outer clothing made of leather and its physical and mechanical properties.”. “Фан ва технология тараққиёти” Илмий-техникавий журнал №2/2021 2. 202-2076.
4. Холиқова Н. “Prospects for the development of the leather shoe industry .”. “Фан ва технология тараққиёти” Илмий-техникавий журнал №2/2021 2. 202-2076.
5. ЗМ Нурлибаева, ЗН Турсунова, НШ Холиқова “Изучение технологического процесса влажно-тепловой обработки деталей одежды с целью дальнейшего улучшения их формоустойчивости ”Молодой ученый, 185-187с
6. Холиқова Н.Ш “Научное исследование расширения ассортимента меховой одежды” Международный научный журнал «Вестник науки» Часть-1. №11 (44). Ст. 14-21.
7. Холиқова Н.Ш “ Изучение свойства и перспективы развитие рыночных тенденции кожаных товаров ”«Современные иннова-ционные технологии в легкой промышленности: проблемы и решения». Материалы международной научно-практической конференции. 239-241 стр.

